

FINNSIGHT 2019 -ENNAKOINTIFOORUMI

28.10.2019

TYÖPAJAOHJE

IHMINEN – TULEVAISUUDEN VILLI KORTTI TYÖPAJAOHJE

FinnSight 2019: Entä jos? Yllättävät mahdollisuudet ja mahdolliset yllätykset

Ennakointifoorumi

- **Aika:** 28.10.2019 klo 11.00-16.15
Paikka: Kulttuuritehdas Korjaamo ([Töölönkatu 51A-B, 00250 Helsinki](#))
- Finnsight 2019 -ennakointifoorumissa 28.10. keskustellaan heikoista signaaleista ja yllättävistä tulevaisuuksista. Pohdimme yhdessä nousevia ilmiöitä ja vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia Euroopan tulevaisuudesta, kestävän kehityksen teknologioista, tulevaisuuden kilpailukykytekijöistä ja ihmisestä kaiken keskiössä.
- Ennakointifoorumi kokoaa Suomessa tehtävää ennakointitietoa ja -näkemystä julkiseen keskusteluun. Tapahtuma on osa kansallisen ennakointiverkoston toimintaa ja sen järjestävät yhteistyössä Business Finland, Sitra, valtioneuvoston kanslia, Suomen Akatemia, työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus.
- Tilaisuutta voi seurata myös verkon välityksellä ja osallistua keskusteluun Twitterissä. #FinnSight2019.

TYÖPAJATYÖSKENTELY

Klo 12.15 Johdanto päivän teemoihin

- **Alkupuheenvuoro:** Susanna Paasonen
- **Jokaisessa pöydässä pysyvä puheenjohtaja:**
  - DigIN/Hoivan digitalisoituminen: Tarja Heponiemi, Joonas Karhinen, Kia Gluschkoff
  - IDA/Eettinen tiedonkeruu: Susanna Paasonen, Tiina Jokela, Petra Packalén
  - DigiConsumers: Terhi-Anna Wilska, Kyösti Husso, Maija Pertola
  - Työpajan kulun ohjaus: Eija Seppänen
- **13.15** alkaa työpaja Jakaannutaan pöytiin.

Teemat

DigiIN: Hoivan digitalisoituminen. Numero 1.

- Lisääntynyt robotisaatio, sähköinen asiointi ja hoivapalveluiden teknillistyminen, millainen vaikutus näillä on ihmisyyteen ja ihmisten väliseen kanssakäymiseen. Miten hoivan digitalisoitumiseen ja teknologisoitumiseen suhtaudutaan ja miten suhtautumista voisi saada positiivisemmaksi? Teknologian vaikutus ei vain taloudellisesti ja ympäristöllisesti, vaan myös vaikutus ihmisille ja yhteisöille.
- **Tietoa hankkeesta:**

Palvelukulttuuria uudistamalla kaikki mukaan digitaaliseen yhteiskuntaan (DigiIN)

- Sähköisten palveluiden määrä kasvaa Suomessa ennennäkemättömällä vauhdilla. Uudet digitaaliset palvelut edellyttävät kulttuurista muutosta organisaatioilta, ammattilaisilta ja asiakkailta. DigiIN hanke keskittyy sosiaali- ja terveyspalveluiden digitalisaatioon ja pyrkii löytämään ratkaisuja, jotka mahdollistaisivat kaikkien osallistumisen ja mukanaolon lisääntyvästi digitaalisessa yhteiskunnassa. Hanke on monitieteinen ja hyödyntää erityyppisiä tutkimusmenetelmiä, kuten haastatteluja, kyselyjä, tapaustutkimusta, palvelupilotteja ja etnografiaa. Hankkeessa on tarkoitus toimia tiiviissä yhteistyössä useiden palveluntuottajien, järjestöjen, alan verkostojen ja muiden toimijoiden kanssa. Korkeatasoisen tieteellisen tutkimuksen lisäksi hankkeessa painotetaan käytännön ratkaisujen luomista vuorovaikutuksessa alan toimijoiden kanssa sekä tiedon saamista helpommin päättäjien ja asianosaisten käyttöön oikea-aikaisesti ja helposti hyödynnettävässä muodossa.
- *Konsortion johtaja Tarja Heponiemi, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Terveystieteiden tutkimuskeskus.*

Teemat

IDA: Eettinen datankeruu. Numero 2.

- Miten dataa yhdistellään, käytetään, hallitaan ja miten sen käyttöä ja riskejä ennakoidaan? Miten läpinäkyvää tämä keräys on ja missä määrin siihen on mahdollista vaikuttaa? Miten vähennetään kitkoja datapalveluidenkehittäjien ja -tuottajien sekä tavallisten ihmisten välillä ja lisätään datankeruun eettisyyttä? Miten ihmisten vastarinta kuullaan teknologiauskovaisten keskuudessa ja miten se huomioidaan? Miten datanlukutaidot eroavat esim. eri ikäryhmien välillä?

Tietoa hankkeesta:

Intiimiys datavetoisessa kulttuurissa (IDA)

- IDA tarkastelee kriittisesti datafikaatiota nykyisessä digitaalisessa taloudessa kysyen, kuinka se koetaan, kuinka sitä tulkitaan ja vastustetaan, sekä millaiset yhteiskunnallisesti kestävätkä ratkaisut ovat mahdollisia. Konsortio erittelee ensimmäiseksi datavetoisen kulttuurin vaikutusta ihmisten erilaisiin rooleihin ja suhteisiin, sekä tähän liittyviä haavoittuvaisuuksia. Toiseksi se tutkii, kuinka intiimiys toimii kiistanalaisena resurssina datavetoisessa työssä, julkisissa työurissa ja sosiaalisissa suhteissa. Kolmanneksi IDA tarkastelee ja kehittää demokraattisia keinoja henkilökohtaisen datan hallintaan, jakamiseen ja käyttöön.

Konsortion johtaja Susanna Paasonen, Turun yliopisto.

Teemat

DigiConsumers: Kuka päättää, kun minä päätän? Numero 3.

- Ihminen päätöksentekijänä, arjen toimijuus ja data arjessa, miten päätöksenteko muuttuu, kun tekoälyn avulla on mahdollista yhdistellä eri lähteistä kerätyt tiedot. Millaisilla perusteilla tällöin tehdään arkeen liittyviä päätöksiä, tehdäänkö niitä enää itse ja tiedostammeko, koska emme enää päättä itse.

• **Tietoa hankkeesta:**

Digitaalisiksi kuluttajiksi oppimassa: Kuinka parantaa nuorten taloustaitoja teknologisoituvassa kulutusyhteiskunnassa? (DigiConsumers)

- Teknologia ja digitalisaatio ovat muuttaneet huomattavasti erityisesti nuorten kulutuskulttuureja ja taloudellista käyttäytymistä. Esimerkiksi maksamisen ja lainanoton digitalisoituessa nuorilta vaaditaan uudenlaisia taloudellisia taitoja. Näitä taitoja ei opita riittävästi kouluissa. DigiConsumers -projektin tarkoituksena on kehittää uudenlaisia digitaalisia työkalua ja oppimisen muotoja nuorten taloudellisen lukutaidon ja taloudellisten taitojen parantamiseksi digitaalisissa kulutusympäristöissä. Monitieteinen konsortio hyödyntää teorioita ja metodologiaa sosiologian, psykologian, kasvatustieteen, taloustieteen, ICT:n ja kognitiotieteen aloilta. Projektissa on myös paljon yhteistyötä ja vuorovaikutusta yhteiskunnallisten, kaupallisten ja poliittisten toimijoiden kanssa.
- *Konsortion johtaja Terhi-Anna Wilska, Jyväskylän yliopisto.*

Hoivan digitalisoituminen, 1. kierros

Hoivan digitalisoituminen. *Lisääntynyt robotisaatio, sähköinen asiointi ja hoivapalveluiden teknillistyminen, millainen vaikutus näillä on ihmisyyteen ja ihmisten väliseen kanssakäymiseen. Miten hoivan digitalisoitumiseen ja teknologisoitumiseen suhtaudutaan ja miten suhtautumista voisi saada positiivisemmaksi? Teknologian vaikutus ei vain taloudellisesti ja ympäristöllisesti, vaan myös vaikutus ihmisille ja yhteisöille.*

1. Ryhmän jäsenet esittelevät itsensä
  2. Pöydän puheenjohtaja kertoo pöydän teeman. ”Tässä pöydässä pohditaan hoivan digitalisoitumista, sen mahdollisuuksia ja uhkia, ja omin sanoin esim. yllä olevia ajatuksia.
  3. Puheenjohtaja pyytää jokaista valitsemaan yhden kuvan, joka kuvaa hoivan digitalisoitumisen mahdollisuuksista ja toisen kuvan, joka kertoo hoivan digitalisoitumisen uhista.
    1. Kirjoita mahdollisuus omalle post-it -lapulle.
    2. Kirjoita uhka toiselle post-it -lapulle.
  4. Kun valinnat on tehty, käydään pöydässä keskustelukierros asiasta ja jokainen asettaa post-it lappunsa papereille.
- Jos aikaa jää, kortit voidaan kääntää toisinpäin ja etsiä avainsanoista ja miettiä, mitä teema antaa/mahdollistaa itselle.
20 min jälkeen kello soi ja vaihdetaan ryhmittäin toiseen pöytään.
  - Pöydän puheenjohtaja levittää kuvakortit pöydälle. Edellisen ryhmän post-it -laput jäävät.
  -

Eettinen datankeruu

1. kierros

- **Eettinen datankeruu.** *Miten dataa yhdistellään, käytetään, hallitaan ja miten sen käyttöä ja riskejä ennakoidaan? Miten läpinäkyvää tämä keräys on ja missä määrin siihen on mahdollista vaikuttaa? Miten vähennetään kitkoja datapalveluidenkehittäjien ja -tuottajien sekä tavallisten ihmisten välillä ja lisätään datankeruun eettisyyttä? Miten ihmisten vastarinta kuullaan teknologiauskovaisten keskuudessa ja miten se huomioidaan? Miten datanlukutaidot eroavat esim. eri ikäryhmien välillä?*
  1. Ryhmän jäsenet esittelevät itsensä
  2. Pöydän puheenjohtaja kertoo pöydän teeman. ”Tässä pöydässä pohditaan datankeruuta, sen mahdollisuuksia ja uhkia, ja omin sanoin esim. yllä olevia ajatuksia.
  3. Puheenjohtaja pyytää jokaista valitsemaan yhden kuvan, joka kuvaa datankeruun mahdollisuuksista ja toisen kuvan, joka kertoo datankeruun uhista.
    1. Kirjoita mahdollisuus omalle post-it -lapulle.
    2. Kirjoita uhka toiselle post-it -lapulle.
  4. Kun valinnat on tehty, käydään pöydässä keskustelukierros asiasta ja jokainen asettaa post-it lappunsa papereille.
- Jos aikaa jää, kortit voidaan kääntää toisinpäin ja etsiä avainsanoista ja mieltä, mitä teema antaa/mahdollistaa itselle.
20 min jälkeen kello soi ja vaihdetaan ryhmittäin toiseen pöytään.
- Pöydän puheenjohtaja levittää kuvakortit pöydälle. Edellisen ryhmän post-it -laput jäävät.

Ihminen päätöksentekijänä

1. kierros

- **Kuka päättää, kun minä päätän?** *Ihminen päätöksentekijänä, arjen toimijuus ja data arjessa, miten päätöksenteko muuttuu, kun tekoälyn avulla on mahdollista yhdistellä eri lähteistä kerätyt tiedot. Millaisilla perusteilla tällöin tehdään arkeen liittyviä päätöksiä, tehdäänkö niitä enää itse ja tiedostammeko, koska emme enää päätä itse.*
  1. Ryhmän jäsenet esittelevät itsensä
  2. Pöydän puheenjohtaja kertoo pöydän teeman. ”Tässä pöydässä pohditaan ihmistä päätöksentekijänä digimaailmassa, sen mahdollisuuksia ja uhkia, ja omin sanoin esim. yllä olevia ajatuksia.
  3. Puheenjohtaja pyytää jokaista valitsemaan yhden kuvan, joka kuvaa mahdollisuuksista ja toisen kuvan, joka kertoo digitalisoitumisen uhista.
    1. Kirjoita mahdollisuus omalle post-it -lapulle.
    2. Kirjoita uhka toiselle post-it -lapulle.
  4. Kun valinnat on tehty, käydään pöydässä keskustelukierros asiasta ja jokainen asettaa post-it lappunsa papereille.
- Jos aikaa jää, kortit voidaan kääntää toisinpäin ja etsiä avainsanoista ja miettiä, mitä teema antaa/mahdollistaa itselle.
20 min jälkeen kello soi ja vaihdetaan ryhmittäin toiseen pöytään.
- Pöydän puheenjohtaja levittää kuvakortit pöydälle. Edellisen ryhmän post-it -laput jäävät.

13:50 Learning cafe, kierros 2

- Puheenjohtaja kertoo pöydän teeman ja lyhyesti edellisen ryhmän keskustelusta. Haastaa miettimään uusia näkökulmia, jos mahdollista.
-
- Tehtävä: Valitse kortti, joka kertoo teeman mahdollisuuksista (1. hoivan digitalisoituminen, 2. datan keruu ja yhdistely, 3. ihminen päätöksentekijänä)
- Kirjoita asia post-it -lapulle.
- Valitse toinen kortti, joka kertoo teeman uhista.
- Kirjoita asia post-it -lapulle.
- Kun kaikki ovat valinneet, keskustelukierros pöydässä.
- Aseta post-it -laput paperille, toinen uhka ja toinen mahdollisuuskenttään, samat asiat lähelle toisiaan.
- Jos aikaa jää, kortit voidaan kääntää toisinpäin ja etsiä avainsanoista ja mieltä, mitä teema antaa/mahdollistaa itselle.
- Vaihdetaan ryhmittäin toiseen pöytään.
- Pöydän puheenjohtaja levittää kuvakortit pöydälle. Edellisten ryhmien post-it -laput jäävät.
-

14:10 Learning cafe, kierros 3

- Puheenjohtaja kertoo pöydän teeman ja lyhyesti edellisten ryhmien keskusteluista.
- Tehtävä osallistujille: "Valitse kortti, joka kertoo teeman mahdollisuuksista" (1. hoivan digitalisoituminen, 2. datan keruu ja yhdistely, 3. ihminen päätöksentekijänä)
- "Valitse toinen kortti, joka kertoo teeman uhista."
- Kun kaikki ovat valinneet, keskustelukierros pöydässä.
- Aseta kuva paperille, toinen uhka ja toinen mahdollisuuskenttään.
- **Ryhmätehtävä 1:** valitkaa yhteinen kuva joka kuvaa mahdollisuuksia ja valitkaa yhteinen kuva, joka kuvaa uhkia.
  - Kirjoittakaa tulkinta ylös
- **Ryhmätehtävä 2:** kääntäkää kortit toisinpäin ja miettikää, mitä teema antaa/mahdollistaa ryhmälle.
  - Kirjoittakaa tulkinta ylös
-
- **14:30** Pöytien puheenjohtajat esittelevät pöydän annin, eli valitut kuvat ja tulkinnat niihin sekä teeman annin.
- **14:45** Susanna, Terhi-Anna ja Tarja valitsevat jokainen yhden teeman esityksen, joka viedään isoon saliin jaettavaksi muille.

Kiitos!

- Yhteystietoni:
  - Eija Seppänen, DigiConsumers, viestintäkoordinaattori,
  - eija.seppanen@tat.fi,
  - 040 – 508 3645